

Dr. Wellmann György úr részére
A Polgári Kollégium vezetője
Kúria

Tisztelt Kollégiumvezető Úr!

A Magyar Bankszövetség tagszervezetei folyamatosan figyelemmel követik a Kúria elvi ítélkezési gyakorlatát és jogegységesítési tevékenységét, különösen a hitelintézeteket érintő ügyekben. A Bankszövetség egyik tagszervezete devizahiteles ügyében a Kúria felülvizsgálati eljárásban a mellékelt ítéletet hozta. Ítéletében a Kúria eljáró tanácsa a szerződés vizsgálata alapján arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli szerződés nem devizaalapú, a kölcsön összegének és pénznemének megállapítása elientmondásosan történt, a kölcsön nem tartalmazza a kölcsön törlesztőrészeit és azok a szerződésből nem is számíthatók ki.

Az ítélet megállapításai megítélésünk szerint ellentétesek a bíróságokra kötelező 6/2013. számú PJE rendelkezéseivel.

A felülvizsgálati eljárás indokolásában a Kúria a PJE III. pontja I. alpontjára hivatkozva megállapítja: „a deviza alapú kölcsön esetében a szerződő felek a tartozást devizában határozzák meg, a kölcsönadott összeg deviza, a folyósított összeg forint. ... Az adott esetben – az előbbiektől eltérően a szerződő felek kölcsönszerződésükben nem devizában határozták meg a kölcsön tárgyát képező összeget: a szerződés I.1. pontja azt tartalmazza, hogy a „kölcsön összege 6.000.000 (hatmillió forint”, „a kölcsön összegének Devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a Hitelező által alkalmazott Deviza vételi árfolyamon történik, melyről az Adósokat a Hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja”, a folyósítást követően pedig a 6 millió forint összegű kölcsön a járulékaival együtt devizában kerül nyilvántartásra és elszámolásra. Mindezek szerint a szerződő felek a közjegyzői okirat kölcsönszerződést tartalmazó részében kizárólag forintban határozták meg a kölcsön összegét, devizában nem, és a szerződés I.1.-I.2. pontjai alapján a kölcsön devizában meghatározott összege nem is számítható ki.” (ítélet 8-9. oldalak)

Ezzel szemben a 6/2013. számú PJE határozat indokolásának III/2. pontja szerint: „A perekben gyakori érvelés, hogy azért jogszabálysértőek a deviza alapú kölcsönszerződések, mert a kölcsön összege nem került tételesen, pontosan, összegszerűen meghatározásra. Deviza alapú kölcsönszerződéseknel két tipikus módja van a kölcsönösszeg meghatározásának. Vannak olyan deviza alapú kölcsönszerződések, melyek a kölcsönt devizában határozzák meg és a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, hogy a devizát a szerződésben meghatározott időpontban, a szerződésben – tipikusan – a kölcsönt nyújtó pénzintézet vételi árfolyamán (lízingszerződés esetén, ha a lízingbe adónak nincs saját árfolyama, a szerződésben meghatározott pénzügyi intézmény vételi árfolyamán)

kell átszámítani forintra. Ezt az összeget folyósítja a pénzügyi intézmény. Az adósnak pedig a kölcsön adott devizának megfelelő összeget és annak járulékait kell visszafizetnie forintban, az aktuális eladási árfolyam figyelembe vételével (ha tehát 10.000 euró a kölcsön összege 10.000 eurónak és járulékainak megfelelő forint összeget). A másik szokásos meghatározási mód az, hogy a kölcsönt forintban határozzák meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből következően egyértelmű, hogy a kölcsön devizában kerül megállapításra, a szerződésben meghatározott időpontban az ott meghatározott pénzügyi deviza vételi árfolyama figyelembe vételével, és ezt az összeget, valamint annak járulékait kell az adósnak forintban visszafizetnie a mindenkor irányadó eladási árfolyamon számítva. Egyik meghatározási mód sem sérti a Ptk. 523. §-ában írtakat. Nem szükséges ugyanis, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege tételesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok kiszámítható módon vannak meghatározva. Amennyiben a kölcsönadott deviza összeg, a folyósított forint összeg, illetve a visszafizetendő forintban meghatározott törlesztőrészek egyértelműen kiszámíthatók a szerződés rendelkezései alapján, a deviza alapú kölcsönszerződés nem ütközik a Ptk. 523. § (1) bekezdésébe.”

A PJE határozat idézett rendelkezéseit tette magáévá a jogalkotó a 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény) 1.§ (1) bekezdésében a deviza alapú kölcsönszerződés fogalmának a meghatározásakor, amely meghatározást a Kúria maga is irányadónak tekintett utóbb, a Törvény 4.§-a alapján indult peres eljárásokban.

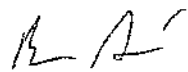
A felülvizsgálati határozat 9. oldalának második bekezdésében leírt tényállás szerint a kölcsön összege forintban került ugyan meghatározásra, de maga szerződés is, a folyósítási értesítő is tartalmazza, hogy devizában megállapított és nyilvántartott kölcsönről van szó, mégpedig a folyósítás napján érvényes, a Hitelező által alkalmazott Deviza vételi árfolyamon kerül a kölcsönösszeg meghatározásra, tehát a kölcsön összege pontosan kiszámítható módon lett megállapítva. Amennyiben a kölcsönadott deviza összeg, a folyósított forint összeg, illetve a visszafizetendő forintban meghatározott törlesztőrészek egyértelműen kiszámíthatók a szerződés rendelkezései alapján, a deviza alapú kölcsönszerződés nem ütközik a Ptk. 523. § (1) bekezdésébe. A kölcsönösszeg meghatározása szerint tehát a szerződés devizakölcsön szerződés, a fennálló tartozás devizában áll fenn. Ezért a felülvizsgálati ítélet jogellenes, ellentétes a PJE szövegében is megjelenő, a bíróságokra kötelező gyakorlattal. (Ezen, vagyis a szerződés jogi minősítésén nem változtat az sem, hogy a forint/deviza átszámításának módjára vonatkozó, a kölcsönszerződésben kikötött rendelkezések utóbb a Kúria 2/2014. számú PJE határozat 3. pontja folytán tisztességtelennek bizonyultak.)

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény szerint a PJE határozat közvetlenül kötelező a bíróságokra, azzal semmilyen más bírói határozat, még a Kúria felülvizsgálati tanácsának ítélete sem lehet ellentétes. A PJE mindaddig kötelező, míg azt a Kúria jogegységi eljárás keretében nem módosítja, és csakis ilyen eljárásban módosíthatja. Az is ismert, hogy a Pp. 271.§-a alapján a felülvizsgálati határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak, így nem is a jogsértő határozat felülvizsgálatát kérjük Öntől. Levelünknek célja, hogy kérjük, tegyen meg minden intézkedést annak érdekében, hogy a legfelsőbb bírói fórumon ne születhessenek a jogegységi határozatokkal ellentétes döntések.

Félő, hogy az önmagán túlmutató, jogellenes kúriai döntés veszélyes precedensül szolgálhat az ún. devizahiteles perekben, az adósok erre hivatkozással kísérelik majd kivonni a szerződéseket az Elszámolási Törvény hatálya alól. (Egy keresetlevélben már találkoztunk a kérdéses ítéletre való hivatkozással.) A döntés továbbá újabb pereskedési hullámot indíthat el. Meggyőződésünk, hogy ez nem érdeke sem a bíróságoknak, sem a jogszabályok minden körülmények közötti betartására törekvő banki közösségnek.

Budapest, 2016. április „4.”

Tisztelettel:

Becsei András

alelnök

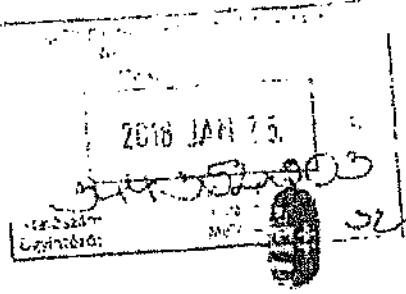

Kovács Levente

főtitkár

Melléklet!

Dr. B. Gy. IN

98592173 / dr. Kiss István

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

szám

22125/14

A Kúria a Dr. Bárdos Gergely Ügyvédi Iroda (1055 Budapest, Balassi Bálint u. 27. I/12., ügyintéző: dr. Bárdos Gergely ügyvéd) által képviselt [redacted] [redacted] u. [redacted]) felperesnek a dr. Kiss István ügyvéd (3530 Miskolc, Arany J. u. 11-13. II/207.) által képviselt

alperes ellen végrehajtás megszüntetése iránt a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság előtt [redacted] számon folytatott és másodfokon a Fővárosi Törvényszék [redacted] számú ítéletével befejezett perében, az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek - a felperes jogi képviselője letéti számlájára teljesítéssel - 500.000 (Ötszázezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati költséget,

kötelezi továbbá az alperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 1.082.550 (Egymillió-nyolcvankétezer-ötszázötven) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A perben nem álló OTP Bank Nyrt. (a továbbiakban: Bank)

szám

2006. december 12-én közjegyzői okiratba foglaltan „devizában nyilvántartott jelzálog-típusú hitel kölcsönszerződést” kötött a felperessel és a perben nem álló _____ al, mint adósokkal, továbbá a perben nem álló _____ és _____ zálogkötelezettekkel. A kölcsönszerződés 1. pontjában a Bank kötelezettséget vállalt arra, hogy CHF-ben „nyilvántartott” jelzáloghitelt nyújt az adósoknak, az adósok pedig tudomásul vették, hogy „a kölcsön, annak ügyleti kamata, kezelési költsége, késedelmi kamata és egyéb költsége a folyósítását követően devizában kerül nyilvántartásra és elszámolásra”. Az I.1. pont szerint a „kölcsön összege: 6.000.000 (Hatmillió) forint”, a „kölcsön összegének devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes”, a Bank „által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt, melyről az adósokat” a Bank „a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja”.

A kölcsönszerződés részét képező zálogszerződésben, továbbá a zálogjog bejegyzése iránti kérelemben, illetve a bejegyzési engedélyben a kölcsön tőkeösszegét a Bank által 2006. december 11-én alkalmazott deviza vételi árfolyamon átszámolva 37.411 CHF-ben határozták meg.

A III.2. pont szerint 60 törlesztőrészlet fizetését írta elő. A Bank a 2006. december 11-i deviza eladási árfolyam figyelembevételével 769,57 CHF-ben határozta meg a törlesztőrészlet aznapi összegét, azzal, hogy a további „törlesztőrészletek fizetendő forint összegét” az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján esetenként fogja meghatározni és közölni.

A kölcsön folyósításának feltétele volt - továbbiak mellett - az is, hogy az adósok rendelkezzenek lakossági folyószámlával.

A Bank a 2006. december 14-ei keltezésű folyósítási értesítőben arról tájékoztatta az adósokat, hogy a kölcsönszerződés alapján 2006. december 14-én, az ezen a napon érvényes deviza vételi árfolyamot alapul véve 38.032,45 CHF összegnek megfelelő kölcsönt folyósított, a kölcsön induló havi törlesztőrészletének összeg 790,25 CHF.

A kölcsön folyósítása forintban történt.

A szerződő felek 2009. június 26-án részben módosították a kölcsönszerződést, megállapodtak abban, hogy az adósok 2009. december 4-ig 50.000 forint fix összegű havi törlesztőrészletet fizetnek.

A szerződésszerű törlesztések elmaradása miatt a Bank 2010. április 29-én közjegyzői okiratba foglaltan

zám

felmondta a kölcsönszerződést, az esedékessé vált összeget 2010. május 21-én az alperesre engedményezte. Az alperes a közjegyzői okirat záradékolásával 2013. február 28-án végrehajtást kezdeményezett a felperes ellen.

A felperes módosított keresetében a Pp.369.§ a) pontjára hivatkozással az ellene indult végrehajtás megszüntetését kérte. Arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés a régi Hpt. szerződéskötéskor hatályban volt 213.§ (1) bekezdésének a) és e) pontjaiba ütközik, mert nem tartalmazza a szerződés tárgyát és a törlesztőrészletek összegét, emiatt a kölcsönszerződés semmis, amelynek következtében a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre. Hangsúlyozta: a szerződés tárgyát, azaz a kölcsön összegét, mind a kirovó, mind pedig a lerovó pénznemben meg kell határozni, nem elég, ha a szerződés a kölcsön összegét csak az egyik pénznemben tartalmazza és emellett megadja a másik pénznemre történő átszámítás módozatát. A Bank több vételi árfolyamot is alkalmazott, a szerződés viszont nem rendelkezik arról, hogy ezek közül melyik az irányadó, emiatt a szerződés tárgya nem került egyértelmű meghatározásra. Mindemellett nem csak a szerződés létrejöttének napjára, hanem a teljes futamidőre meg kellett volna határozni a törlesztőrészletek összegét.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Kifejtette, hogy a kölcsön folyósítása szükségképpen csak a szerződés megkötését követően történhetett meg, a szerződés ezért nem tartalmazza a deviza összeget, aminek meghatározására a folyósítás napján került sor, a folyósítás időpontjának megjelölésével, az adott vételi árfolyam megadásával kiszámítható módon. A devizában meghatározott havi törlesztőrészlet forint ellenértéke annak esedékességekor számítható ki, a törlesztőrészletek forintra átszámított összegét ezért nem tartalmazta a szerződés, de a törlesztőrészlet forintra történő átszámítása egyértelműen, követhetően, átláthatóan került meghatározásra.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megszüntette a felperes ellen indított végrehajtást. Döntését azzal indokolta, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés elsődleges tárgya a „deviza”, amelynek összegét a szerződésnek tartalmaznia kell, ennek hiányában a fogyasztó nem tudja, hogy mivel és mennyivel tartozik, s mivel a perbeli kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön deviza összegét, a szerződés a

szám

tárgyának hiánya miatt semmis [régí Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pont].

Kifejtette az elsőfokú bíróság: mivel a kölcsönszerződés tartalmazza a törlesztőrészlet pénznemét, az átszámítás árfolyamát, a futamidőt, a törlesztőrészletek számát és annak kezdő összegét, nem ütközik a régí Hpt. 213.§ (1) bekezdésének e) pontjába.

Hivatalból észlelte az elsőfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés nem részletezi: a felperes megfelelt-e annak a folyósítási feltételnek, hogy folyószámlával rendelkezzen, vagy nyitnia kell folyószámlát, amely miatt a kölcsönszerződés a régí Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjába ütközik, hiszen tartalmaznia kell a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ez pedig elmaradt; ha viszont a felperes rendelkezett folyószámlával, akkor azt kellett volna rögzíteni, hogy az ezzel kapcsolatos költség nem szerepel a THM-ben [régí Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontjába ütközés].

Az alperes fellebbezését és a felperes csatlakozó fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és elutasította a keresetet. A jogerős ítélet indokolásában foglaltak szerint a kölcsönszerződés tartalmazza a kölcsön forintösszegét és devizában történő megállapításának módját, a folyósítási értesítőben pedig szerepel a kölcsön folyósításának napján érvényes árfolyam alapján számított devizában meghatározott összeg. A kölcsönszerződés biztosítékeként megkötött jelzálogjog szerződés tartalmazza a kölcsön CHF összegét, de nem is szükséges, hogy a folyósított összeg vagy a törlesztések összege tételesen szerepeljen a szerződésben, elegendő, ha kiszámítható. Az adott esetben a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható a tartozás összege, a kölcsönszerződés részletesen szabályozza a törlesztőrészletek meghatározásának módját, s mivel a kölcsönszerződés részét képező hirdetmény és általános üzletszabályzat is részletesen tartalmazza a törlesztőrészletekre irányadó rendelkezéseket, a kölcsönszerződés nem ütközik a régí Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjaiba.

Leszögezte a másodfokú bíróság: a felperes nem a kölcsönszerződés megkötésével összefüggésben nyitott lakossági folyószámlát, azzal már korábban is rendelkezett. Az elsőfokú bíróság valóban nem az irányadó eljárási szabályoknak megfelelően járt el, amikor ezt a semmisségi okot hivatalból észlelte, tekintettel azonban arra, hogy a hivatalból észlelt semmisségi ok nem áll

szám

fenn, az elkövetett eljárási szabálysértés nem indokolta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését.

A csatlakozó fellebbezés indokai kapcsán hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy az adott kölcsönszerződés nem csak tartalmában, hanem a formai követelményeket illetően is megfelelt az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek.

A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése, elsődlegesen a keresetnek helyt adó határozat meghozatala, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása végett - a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Költségének megfizetését jogi képviselője letéti számlájára teljesítéssel kérte.

Többirányú jogi érvelése szerint a másodfokú bíróság megsértette a régi Ptk. 200.§ (2) bekezdésében, 217.§ (1) bekezdésében, 218.§ (1) bekezdésében, a régi Hpt. 210.§ (1) és (2) bekezdéseiben, 213.§ (1) bekezdés a), b) és e) pontjaiban foglaltakat.

Kiemelte: vélt, vagy valós szerződéskötési szándéknak nem lehet jelentősége a jogszabályok megsértéséből eredő jogellenesség vizsgálata terén, a bíróságnak a szerződéses rendelkezések jogszabályba ütközését attól függetlenül kell vizsgálnia, hogy azt az alperes ténylegesen alkalmazta-e, a kiszámíthatóság teljesülése kizárólag a régi Ptk. 523.§-ában foglalt elvárás teljesítésére elegendő, abból nem következik a régi Hpt. 213.§-ának megfelelés. A régi Hpt. 213.§-a értelmezése körében azt kell vizsgálni, hogy az alperes fogyasztóvédelmi szempontból elegendő és kellően érthető tájékoztatást nyújtott-e részére ahhoz, hogy pontosan tudja a kölcsönszerződés megkötésével milyen kötelezettséget vállal. Az adott esetben a kölcsönszerződés tárgya, a kölcsön összege nem került jogszerűen meghatározásra, a kölcsönszerződésben tételesen meg kellett volna határozni a kölcsön összegét mind a kirovó, mind a lerovó pénznemben. A kölcsönszerződést és a zálogszerződést egy közjegyzői okirat tartalmazza, azonban a fejezetei jogilag különböző szerződéseket testesítenek meg, a zálogszerződésben foglaltak nem elegendők a régi Hpt. kölcsönszerződésre vonatkozó előírásainak teljesítésére.

Hangsúlyozta: megalapozatlan az a jogerős ítéleti megállapítás, hogy a kölcsönszerződés tartalmazza a kölcsönösszeg devizában történő megállapításának módját. A kölcsön összegének meghatározása csak akkor jogszerű a folyósításkor érvényes hitelkonverziós vételi deviza árfolyammal való szorzás alapján, ha ezáltal

szám

meghatározható a kölcsön összege. A Bank azonban több vételi deviza árfolyamot tett közzé, a kölcsönszerződés pedig nem rendelkezett arról, hogy ezek közül melyik az irányadó, azaz a Bank a saját tetszése szerint, a fogyasztó számára átláthatatlan módon választhatott a lehetséges árfolyamok közül, amely sérti a szerződés tárgya egyértelmű meghatározásának jogszabályi követelményét.

Az érvénytelenségi ok fennállását mindig a szerződéskötés időpontjában kell vizsgálni, ugyanakkor a Bank a folyósítási értesítőt a szerződéskötést követően küldte meg részére, így a folyósítási értesítő egyoldalú jognyilatkozat. A bankkölcsönszerződést csak írásban lehetett megkötni, azonban nem képezte részét az utóbb megküldött folyósítási értesítő, a kölcsönszerződés érvényessége megítélése szempontjából pedig csak az abban foglaltakat nem lehet figyelembe venni és értékelni. Ha a szerződés megkötését követően megküldött folyósítási értesítőből derül ki, hogy mi a szerződés tárgya, illetve állapítható meg a törlesztőrészletek összege, az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésre vonatkozó kógens jogszabályi előírások megkerülését jelenti. (E körben hivatkozott a Kúria számú és

számú határozataiban foglaltakra.)

Utalt arra: nem tiltotta jogszabály, hogy a kölcsönszerződés megkötésének és a kölcsön folyósításának időpontja egymástól eltérjen, ez azonban nem igazolja azt, hogy a Bank a szerződéskötés során jogszerűen járt el. Kiemelte továbbá: a kölcsönszerződés nem tartalmazza a törlesztőrészletek összege devizában történő megállapításának módját. A Bank egy banki napon több hitelkonverziós eladási devizaárfolyamot alkalmazott, átlátható módon nem lehetett meghatározni a törlesztőrészletek összegét. A kölcsönszerződés csupán a „kezdő” törlesztőrészlet összegét határozta meg, ugyanakkor a törlesztőrészletek a kölcsönszerződés lényeges tartalmi elemei, s mivel a kölcsönszerződés írásbeli formában nem tartalmazza a szerződéses akaratot, a kölcsönszerződés az alaktság megsértésével jött létre. Az üzletszabályzatra utalás önmagában nem elegendő az egyértelműség és a kiszámíthatóság követelménye teljesülésének az igazolására.

Rámutatott arra: a kölcsönszerződés a régi Hpt.213.§ (1) bekezdés b) pontjába ütközik, ezért semmis, mivel a THM mértéke nem került pontosan meghatározásra. A Bank lakossági folyószámla igazolására kötelezte, amelyből következően számlanyitási és számlavezetési díj fizetési

szám

kötelezettsége keletkezett, ennek ellenére ezek a tételek költségként nem kerültek nevesítésre a szerződésben, összegszerű meghatározásuk is elmaradt, a szerződés ezt illetően becslést sem tartalmaz. Keresetének erre vonatkozó jogi indokolását nem vonta vissza.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és költségeinek megtérítésére irányult.

Előrebocsátotta: a felperes a szerződéskötést megelőzően rendelkezett lakossági folyószámlával, a folyószámla vezetésével felmerülő költségeket a szerződésnek sem önállóan nevesített költségtételeként, sem a THM meghatározása során figyelembe nem vett egyéb költségként nem kellett tartalmaznia. A felperes egyébként elállt az ezzel kapcsolatos keresetétől, az érvénytelenségi ok hivatalból történt megállapítását nem érinthette a felperes csatlakozó fellebbezése, erre felülvizsgálati kérelmében sem hivatkozhat, ami a felülvizsgálati kérelem hivatalból elutasítását indokolja.

Rámutatott arra: a felperes kifejezetten deviza alapú kölcsönszerződést kívánt kötni a Bankkal, a Bank devizában nyilvántartott kölcsönt nyújtott a felperes részére oly módon, hogy a kölcsön devizában való megállapítására a szerződő felek egyező akaratával meghatározott időpontban, a folyósítás napján alkalmazott és érvényes deviza vételi árfolyamon került sor. A Bank az adott összegről a felperest a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatta. A kölcsön folyósítására szükségképpen a kölcsönszerződés megkötését követően került sor, a folyósítási feltételek megvalósulása után. A folyósítási feltételek teljesítése nem a Banktól függött. A szerződés megkötésekor nem volt előre látható, hogy valamennyi folyósítási feltétel mikor fog teljesülni, így a kölcsön folyósításának napja előre nem volt meghatározható. A kölcsönszerződésben viszont egyértelműen meghatározást nyert a kölcsön deviza összege megállapításának módja, azaz a kölcsönszerződés tartalmazta a szerződés tárgyát, tartalmazta továbbá a törlesztőrészletek összegét, illetve meghatározási módját.

Utalt arra, hogy a felperes által hivatkozott kúriai döntések a perbelitől eltérő tényálláson alapulnak, az adott jogvita elbírálására nem alkalmazhatók.

A felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltak kapcsán előrebocsátja a Kúria: az elsőfokú bíróság a kereset körében a régi Hpt.213.§ (1) bekezdés a) pontjának

szám

alkalmazásával állapította meg a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét, hivatalból észlelte, hogy a kölcsönszerződés a régi Hpt.213.§ (1) bekezdés b) és c) pontjaiba is ütközik, azonban nem találta alaposnak a régi Hpt.213.§ (1) bekezdésének e) pontjával kapcsolatos keresetet. Mivel az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelenségének következményeként megszüntette a végrehajtást, ítélete ellen az alperes fellebbezett. A másodfokú bíróság - megváltoztatva az elsőfokú bíróság ítéletét - megállapította, hogy az adott kölcsönszerződés nem ütközik a régi Hpt.213.§ (1) bekezdésének egyetlen pontjába sem.

Mind ezekből kitűnik: a felperes valóban nem élt fellebbezéssel az elsőfokú bíróság ítélete ellen, tekintettel azonban arra, hogy a másodfokú bíróság a felperesre kedvezőtlenül változtatta meg az elsőfokú bíróság határozatát, a felperes jogosult volt felülvizsgálati kérelem előterjesztésére, és felülvizsgálati kérelme a régi Hpt.213.§ (1) bekezdésének a) és e) pontjait illetően a kereseti kérelmeinek körén belül maradt.

Az ekként érdemben elbírált felülvizsgálati kérelmet a Kúria megalapozottnak találta.

A Fp.270.§ (2) bekezdésében, valamint a 275.§ (3) és (4) bekezdéseiben foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

A következőkben kifejtettek szerint a perbeli jogvita eldöntése szempontjából - szemben a másodfokú bíróság jogi álláspontjával - az elsőfokú bíróság jutott helytálló következtetésre, amikor úgy ítélte meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés egyrészt nem „deviza alapú”, a kölcsön összegének és pénznemének meghatározása ellentmondásosan történt, másrészt a kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön törlesztőrészeit és azok a szerződésből nem számíthatók ki.

I. A Kúriának a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozata III. pontjának 1. alpontja értelmében a deviza alapú kölcsön esetében a szerződő felek a tartozást devizában határozzák meg, a kölcsönadott összeg deviza, a folyósított összeg forint. A

szám

deviza alapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, azonban a kölcsön folyósítására és a törlesztésére forintban kerül sor. A hitelező a kölcsönt forintban köteles folyósítani, az adós pedig forintban köteles törleszteni, tehát mind a hitelező, mind az adós a devizában kirótt pénztartozást forintban rója le. A devizában meghatározott összegért az adósnak a forint gyengülése esetén többet kell visszafizetnie, terhei növekednek, míg erősödése esetén kevesebbet, terhei csökkennek. A hitelező helyzetére ugyanakkor az árfolyam változása nem hat ki, hiszen az adós általi visszafizetéskor forintban ugyanolyan értékű devizához jut, mint amit kölcsönadott.

Az adott esetben - az előbbiektől eltérően - a szerződő felek kölcsönszerződésükben nem devizában határozták meg a kölcsön tárgyát képező összeget: a szerződés I.1. pontja azt tartalmazza, hogy a „kölcsön összege 6.000.000 (hatmillió) forint”, a „kölcsön összegének Devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a Hitelező által alkalmazott Deviza vételi árfolyamon történik, melyről az Adósokat a Hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja”, a folyósítást követően pedig a 6 millió forint összegű kölcsön a járulékaival együtt devizában kerül nyilvántartásra és elszámolásra.

Mindezek szerint a szerződő felek a közjegyzői okirat kölcsönszerződést tartalmazó részében kizárólag forintban határozták meg a kölcsön összegét, devizában nem, és a szerződés I.1.-I.2. pontjai alapján a kölcsön devizában meghatározott összege nem is számítható ki.

Azon, hogy elmaradt a kölcsönszerződésben a kölcsön összegének devizában való meghatározása, nem változtat az a tény sem, hogy a kölcsönszerződés további részét képező zálogszerződésben, valamint a zálogjog bejegyzési kérelemben szerepel az, hogy a kölcsön tőkeösszege 37.411 CHF, hiszen ettől az összegtől eltér a 2006. december 14-ei keltezésű folyósítási értesítőben tájékoztatásként feltüntetett adat, amely szerint a kölcsön összege 38.032,45 CHF.

Helytálló a felülvizsgálati érvelés arra vonatkozóan, hogy a jelen per eldöntésére irányadó a régi Ptk. 522.§ (2) bekezdése, amelynek megfelelően a bankhitelszerződés érvényességéhez a szerződés írásba foglalása szükséges volt. A megjelölt rendelkezésből az következik, hogy deviza alapú bankkölcsön esetén a kölcsönszerződésnek tartalmaznia kellett volna a kölcsön főtárgyát: a kölcsön

szám

tárgyát képező devizát, mégpedig pontos, összegszerű megjelöléssel vagy legalábbis magából a kölcsönszerződésből egyértelműen kiszámítható módon. A kölcsönszerződés e hiányosságát a Bank utólag megküldött folyósítási értesítője nem pótolja.

A kölcsönszerződés elnevezése, I. pontja és előbbieken idézett I.1. alpontja alapján az állapítható meg, hogy a kölcsön összege 6 millió forint volt, amelynek megfelelően 6 millió forint került átadásra, ugyanakkor a szerződő felek szerződésben rögzített szándéka arra irányult, hogy a tartozást a forintösszeg átadását követően devizában tartsák nyilván, az adósok a kölcsön leteltéig a devizában nyilvántartott összeggel tartozzanak, és a devizából forintra esetenként „visszaszámított” részleteket törlesszék. A devizában „nyilvántartás” a tartozás összegének folyamatos viszonyítását jelentette a CHF árfolyamváltozásához. A forintkölcsön devizában történő „nyilvántartása” nem deviza alapú kölcsönnek felel meg, hanem valójában értékállandósági kikötést magában foglaló megállapodásnak, azonban az értékállandósági kikötést a szerződés megkötésekor hatályos polgári jogi szabályok nem ismerték és nem támogatták.

A közjegyzői okiratba foglalt szerződés záradékolásával a végrehajtás deviza alapú kölcsöntartozásra indult, azonban a kölcsönszerződés - az előbbikben kifejtettek szerint, a végrehajtási záradéktól eltérően - nem devizában meghatározott kölcsönösszeget tartalmaz. Figyelembe véve a régi Hpt.213.§ (1) bekezdésének a) pontját: a 2006. december 12-i szerződés tárgya nem devizában meghatározott kölcsön, ezért a Pp.359.§ a) pontja teljesül, a végrehajtani kívánt deviza alapú kölcsönkövetelés érvényesen nem jött létre, ami indokolja a közvetlen végrehajtás megszüntetését.

II. Abból, hogy a szerződés nem határozza meg devizában a kölcsöntartozás összegét, azonban a szerződő felek a tartozás „nyilvántartását” devizában képzelték el, az is következik, hogy a szerződő felek a devizában kifejezett törlesztőrészletek összegét sem tudták a szerződésben meghatározni, hiszen a törlesztőrészletek összegének pontos meghatározása a tartozás összegének meghatározását feltételezi.

Megjegyzi a Kúria: ha a felek meghatározták volna a törlesztőrészletek összegét, nem lett volna szükség annak a szerződéses rendelkezésnek a beiktatására, amely szerint

.szám

a Bank az egyes törlesztőrészletek forintban fizetendő összegét az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozza meg, illetve a Bank az általa alkalmazott deviza-eladási árfolyam, a hirdetményben közzétett hiteldíj változás esetén a megváltozott hiteldíj és a még hátralévő futamidő alapján havonta jogosult meghatározni a fizetendő törlesztőrészlet összegét.

Az adott esetben a szerződő felek között nem jött létre a törlesztőrészletek havi összegét tartalmazó kétoldalú írásbeli megállapodás: a Bank által utólagosan megküldött folyósítási értesítő nem tekinthető kétoldalú írásbeli megállapodásnak, emellett a folyósítási értesítőben megjelölt havi törlesztőrészlet összeg eltér a kölcsönszerződésben megjelölttől.

A kirovó és a lerovó pénznem lényegéből következik, hogy téves az az álláspont, amely szerint a törlesztés pontos összege nem határozható meg a szerződéskötés időpontjában. A deviza alapú kölcsöntartozás éppolyan egyértelműen meghatározott, mint az effektivitási kikötéssel ellátott deviza kölcsön. Az adós tartozása mindkét esetben a szerződéskötés időpontjában egyértelműen rögzül: az a kirovó pénznemben meghatározott összeg. A kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből szükségszerűen fakad, hogy a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás pénzneméből mennyit kell adni ahhoz, hogy az adós teljesítsen. Ez azonban a kirótt tartozás egyértelmű meghatározottságát nem érinti.

Nem lett volna akadálya annak, hogy a szerződő felek a törlesztőrészletek CHF-ben meghatározott havi összegét belefoglalják a kölcsönszerződésbe (amely esetben az aktuális törlesztőrészlet forintra átszámított összegét az értesítőlevél tartalmazhatta volna).

A törlesztőrészletek összege meghatározásának elmaradását nem pótolja az sem, hogy a szerződő felek 2009. június 26-án részben módosították szerződésüket és abban állapodtak meg, hogy 2009. december 4-éig havi fix összegű törlesztőrészletet fizet a felperes és adóstársa.

III. Utal rá a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság jogi okfejtése helytálló volt a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) és c) pontjait érintően is, viszont ezen érvénytelenségi okok vizsgálata a szerződés tárgyában (rég Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontja) és a részletek hiányában (rég Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontja) rejlt végrehajtás

szám

megszüntetési ok miatt szükségtelenné vált. A végrehajtás jelen perben történt megszüntetése ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a kölcsön adósainak ne kellene visszafizetniük a felvett összeget.

A kifejtettek alapján a Kúria Pp.275.§ (4) bekezdésében foglaltak alkalmazásával a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét - az előbbieken részletezett indokolásbeli módosítással, pontosítással és kiegészítéssel - helybenhagyta.

A Pp.270.§ (1) bekezdése értelmében alkalmazásra kerülő Pp.78.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint az eredményes felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes fellebbezési és felülvizsgálati költségének megfizetésére az alperes köteles, amely költség a felperes képviselőjét ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjának összege. A Kúria a munkadíj összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1) és (6) bekezdéseiben, valamint a 4/A.§ (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel állapította meg a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban. A felperest megillető perköltség összegét a felperes képviselőjét ellátó jogi képviselő letéti számlájára kell az alperesnek megfizetnie. A letéti számla számát a felülvizsgálati kérelem tartalmazza. A felperest illetékeljegyzési jog illetve meg, az emiatt feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes köteles megfizetni az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59.§ (1) bekezdésében, valamint a 74.§ (3) bekezdésére figyelemmel irányadó, a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján a székhelye szerint illetékes állami adóhatóság felhívására.

Budapest, 2015. november 25.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, Pummer dr. Boruzs Mariann s.k. bíró

HH

A kiadmány hitelével:
bírószági ügyintéző